

КООПЕРАТИВНО УЧЕЊЕ

Невена Буђевац

КООПЕРАТИВНО УЧЕЊЕ – облик → **учења** кроз заједничку активност (нпр. када учесници покушавају да заједнички реше неки проблем или да пронађу одговоре на постављена питања). Дакле, циљ активности за учеснике је истоветан и заједнички (→ **интеракција**), а до њега се долази кроз заједнички рад, током којег се учесници договарају, размењују и разматрају изнете идеје итд. Овај начин рада не треба, дакле, поистовећивати са групним радом, који се може састојати и из паралелног обављања активности које ће довести до извршавања задатка, али без међусобног договарања, размене идеја и сл. – у таквој активности сваки учесник обавља свој део посла независно од осталих, а коначни резултат настаје као збир појединачних активности (попут производње у фабрици, где сваки радник направи један део производа, а њиховим спајањем настаје коначни производ). Насупрот овоме, током заједничке активности коју карактерише кооперација, учесници кроз све фазе остваривања циља пролазе заједно (нпр. деца треба у пару да осмисле на који начин би научници могли да дођу до података о штетном утицају загађења на жива бића). – На значај и улогу *к. у.* у учењу и развоју указује се из перспективе различитих → **теорија когнитивног развоја**, с тим што се њихови погледи на карактеристике и ефекте таквога учења разликују. Из перспективе → **Пијажеове теорије**, кроз *к. у.* долази до когнитивног → конфликта и неравнотеже, који воде преиспитивању сопственог → знања и разумевања, и трагању за новим сазнањима и идејама. Према овом становишту, до таквога ефекта *к. у.* долази искључиво кроз симетричну интеракцију, јер је разумевање туђих идеја ограничено нивоом развоја когнитивних структура, због чега развојно напредније идеје не би могле да доведу до когнитивног конфликта. Развојни предуслов за овакав начин рада јесте превазилажење → **егоцентризма**, што је неопходно да би → **дете** могло да разуме становиште које се разликује од његовог. С друге стране, према теорији Л. Виготског, учење и развој, као социјални процеси, одвијају се кроз асиметричну социјалну интеракцију. Према овој теорији, деца могу да ураде задатке у интеракцији с другима пре него што су у стању да их ураде самостално. Другим речима, индивидуална знања и → **компетенције** јављају се најпре на

социјалном плану, а потом, процесом интернализације, прелазе на унутрашњи, индивидуални план. Дакле, улога *к. у.*, према теорији Виготског, јесте обезбеђивање подршке неопходне за учење и развој. – Разматрања *к. у.* у психологији образовања (→ **педагошка психологија**) значајна су између осталог и због тога што модификују поглед на учење као процес преношења знања с одраслог на дете: онога ко учи посматра као активног потражиоца знања. Бројна истраживања показала су да је *к. у.* ефикасније када се деца подстичу да развијају социјалне вештине значајне за сарадњу (нпр. да слушају саговорника, да конструктивно реагују на изнете предлоге итд.).

Лит.: А. Wolfoolk – М. Hughes – V. Walkup, *Psychology in Education*, 2008; К. Littleton – N. Mercer, “The significance of educational dialogues between primary school children”, in: *Educational Dialogues. Understanding and Promoting Productive Interaction*, eds. К. Littleton – С. Howe, 2010; L. S. Vigotski, *Mišljenje i govor* (прев.), 1977; Ž. Pijaže – В. Inhelder, *Intelektualni razvoj deteta* (прев.), 1978; М. Gauvain, *The Social Context of Cognitive Development*, 2001.